

Iwona Majchrowska

mgr, doktorantka, Krakowska Akademia
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
ORCID: 0000-0002-7157-0049

Mirosław Banasik, *Wojna hybrydowa i jej konsekwencje dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego*

[Difin, Warszawa 2018, 214 s.]

Wraz z rozwojem techniki, życie człowieka stało się pod wieloma względami prostsze i wygodniejsze. Zdecydowana większość społeczeństwa nie wyobraża sobie codziennego funkcjonowania bez dobrodziejstw, jakie daje nam dzisiejsza technologia. Należy natomiast mieć świadomość, że obecny postęp technologiczny niesie za sobą nie tylko rozwój – w pozytywnym znaczeniu – ale także generuje nowe zagrożenia. Jednym z nich jest wojna, podczas której coraz nowsze techniki przesyłania informacji czy też postęp technologii cyfrowych zwiększyły spektrum instrumentów jej prowadzenia. Zjawisko jakim jest wojna nowej generacji obszernie opisuje Mirosław Banasik w publikacji zatytułowanej *Wojna hybrydowa i jej konsekwencje dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego*.

Książka składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym, zatytułowanym *Strategiczne środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego w drugiej dekadzie XXI wieku*, autor przedstawia charakterystykę współczesnych konfliktów, których źródłem są nowe zagrożenia dla bezpieczeństwa państw i całej wspólnoty międzynarodowej. We wstępie skupia się na definicji wojny i konfliktu, zaznaczając jednocześnie, iż w literaturze przedmiotu występuje „konceptyjny i interpretacyjny

chaos” (s. 21), spowodowany nowym charakterem prowadzonych działań. W dalszej części rozdziału autor przybliży czytelnikowi czym jest wojna niekonwencjonalna, nieograniczona i prowadzona w szarej strefie.

Rozdział drugi *Konceptualizacja wojny hybrydowej prowadzonej przez Federację Rosyjską* zawiera genezę i istotę wojny hybrydowej. Autor przytacza kilka definicji powyższego zjawiska, odwołując się m.in. do teorii Franka Hoffmana, Nathana Freiera, Johna McCuena czy Helmuta Habermayera. Ostatecznie decyduje się na stworzenie własnej definicji, wg której „wojna hybrydowa jest formą aktywności państwa lub podmiotów pozapaństwowych, ukierunkowaną na osiągnięcie strategicznych celów międzynarodowej rywalizacji dzięki zsynchronizowanym efektom kinetycznym i behawioralnym, wywoływanym przez wielowymiarowe zastosowanie instrumentów oddziaływania i zdolności będących w dyspozycji strony atakującej” (s. 71). W dalszej części publikacji autor odwołuje się do przykładu Federacji Rosyjskiej i jej sposobu prowadzenia wojny. Zauważa, że na przestrzeni ostatniej dekady XXI wieku zmianie znacząco uległa strategia wykorzystania przez nią sił zbrojnych. Zaznacza ponadto, że w zapisach strategii bezpieczeństwa narodowego i doktrynie militarnej FR swoje odzwierciedlenie mają podstawowe zręby wojny nowej generacji (s. 84). W dalszej części publikacji Banasik kontynuuje wątek FR, która prowadzi wojnę hybrydową przeciwko Ukrainie. Autor wyjaśnia, w jaki sposób Federacja osiąga swoje strategiczne cele, korzystając z narzędzi, na jakie pozwalają działania hybrydowe.

W dwóch ostatnich rozdziałach publikacja traktuje zarówno o wyzwaniach, jak i zagrożeniach stojących przed NATO i Unią Europejską, spowodowanych wojną hybrydową prowadzoną przez Federację Rosyjską. Autor we wstępie odwołuje się do szczytu w Newport, który odbył się 4–5 września 2014 r., na którym zdecydowanie potępiono agresywne działania Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy. Zatwierdzono plan działania w celu zapewnienia gotowości Sojuszu do reagowania na nowe wyzwania w obszarze bezpieczeństwa. Banasik podaje jednak w wątpliwość, czy NATO po szczycie w Newport zostało właściwie przygotowane do wyzwań i zagrożeń, jakie stawia przed nim FR. Zaznacza jednocześnie, że Sojusz nie może poprzestać na deklaracjach politycznych i zaleca przeprowadzenie głębokiej reformy systemu zarządzania kryzysowego Paktu. W ostatniej części autor przedstawia, jak kształtuje się bezpieczeństwo euroatlantyckie po szczycie NATO w Warszawie, na którym w komunikacie końcowym zaznaczono, że Federacja Rosyjska „podejmuje agresywne inicjatywy i to ona pogwałciła suwerenność Ukrainy, nasila działania militarne, niszczy Euro-Atlantycki porządek bezpieczeństwa oraz stanowi zagrożenie dla pokoju w Europie i wolności obywateli” (s. 160). Autor słusznie zauważa, że zagrożenie jakim jest wojna hybrydowa wymusza od państw NATO zdolności do szybkiego jej wykrywania, podejmowania decyzji i reagowania. Proponuje również, aby Sojusz i Unia Europejska posiadały wspólną doktrynę przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym, dzięki której obie organizacje zacieśniłyby wzajemne stosunki.

Struktura publikacji została przemyślana i tworzy logiczną całość. Każdy z rozdziałów opatrzony został krótką konkluzją, w której autor dzieli się swoimi przemyśleniami na omawiany temat. Książka zawiera obszerną bibliografię, w której znajdują się pozycje w języku polskim, angielskim oraz rosyjskim. Autor znaczną część publikacji poświęca kwestii Federacji Rosyjskiej (odnosząc się do tego państwa

w każdym rozdziale) oraz jej konfliktowi z Ukrainą. Stosownym zatem wydaje się być zaznaczenie tego faktu w tytule książki, dzięki czemu publikacja zyskałaby czytelników zainteresowanych tą tematyką.

Zjawisko wojny hybrydowej jest niezwykle istotne i aktualne we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Dotyka ono państw sąsiadujących z Unią Europejską, a także graniczących bezpośrednio z Polską, co autor szeroko opisywał, opierając się na przykładzie konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. Prezentowana publikacja jest cennym źródłem wiedzy dla osób zainteresowanych tematyką wojny hybrydowej oraz Federacji Rosyjskiej. Jej walorem jest także przejrzystość, a omawiane zagadnienia prezentowane są w sposób przystępny dla czytelnika. Autor nie przedstawia samych definicji omawianego zjawiska, lecz opiera się na aktualnych wydarzeniach ze świata, co sprawia, że publikacja jest ciekawą lekturą.

